

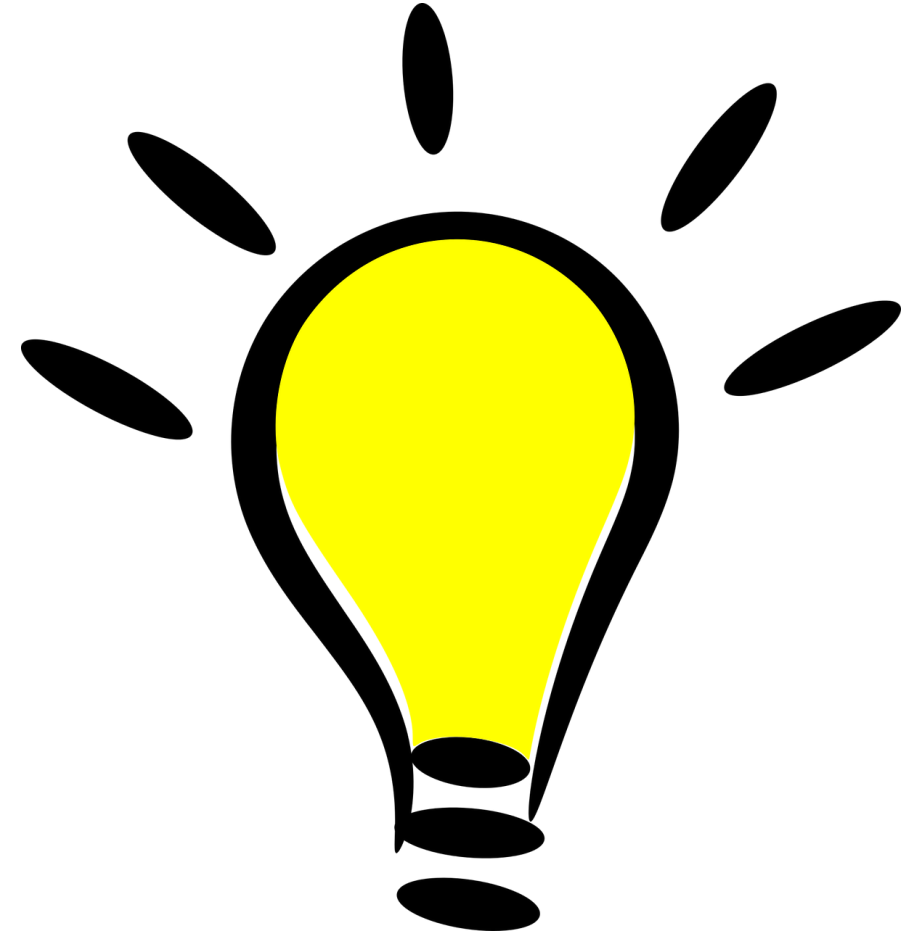
Lähisuhdeväkivalta – ilmiö, puheeksi ottaminen ja tunnistaminen

Avainhenkilökoulutus

Koulutusmateriaali – Krogell & Niklander, THL 2025

Sisältö

- Lähisuhdeväkivallan käsite ja yleisyys
- Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen
- Ammattilaisen velvollisuudet
- Väkivallan riskinarviointi
- Ammattilaisen oma suhde väkivaltaan

Tämä kuva, tekijä Tuntematon tekijä, käyttöoikeus: CC BY-SA

Lähisuhdeväkivalta

- Väkivaltaa, jonka tekijä ja kohde ovat tai ovat olleet keskenään läheisessä suhteessa
- Lähisuhdeväkivalta voi kohdistua henkilön nykyiseen tai entiseen kumppaniin, lapseen, lähisukulaiseen tai muuhun läheiseen.
- Lähde: Bildjuschkin, K. ym. 2020.
[Väkivaltakäsitteiden sanasto.](#)

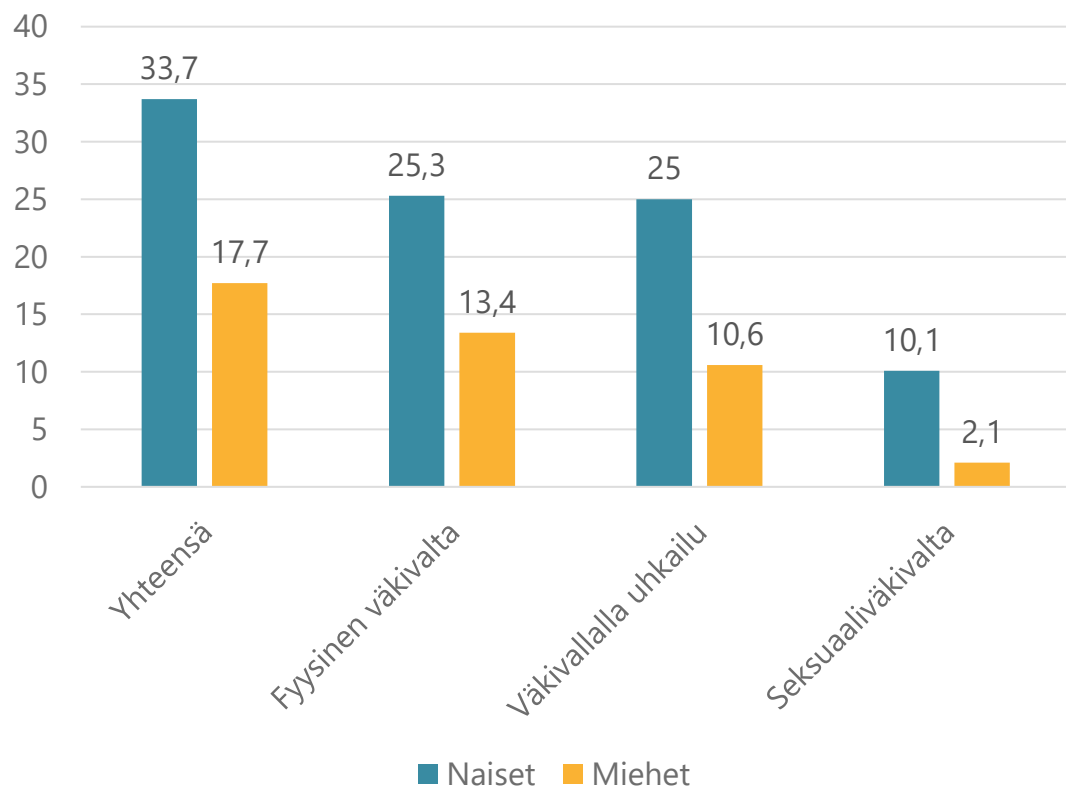
Lähisuhdeväkivallan yleisyys

- Väestötutkimuksen mukaan 16–74-vuotiaista suomalaisista 44 % oli kokenut parisuhdeväkivaltaa ja 65 % lapsuusajan lähisuhdeväkivaltaa.
- Väkivalta on yleistä jo nuorten seurustelusuhteissa:
 - Digitaalista väkivaltaa oli kokenut lähes puolet seurustelleista nuorista, kumppanin kasvotusten tekemää väkivaltaa yli 40 prosenttia nuorista.
 - Fyysistä väkivaltaa kumppanin tekemänä oli kokenut 16 prosenttia nuorista ja seksuaalista painostamista tai pakottamista neljännes nuorista.
- Vuosina 2012–2021 raportoitiin yhteensä 118 parisuhdekumppaniin kohdistunutta henkirikosta. Uhreista 77 % oli naisia ja 23 % miehiä.

Lähteet: Isotalo (toim.) 2023; Siltala ym. 2022; THL 2023.

Parisuhdeväkivallan yleisyys

Parisuhdeväkivaltaa kokeneet
väkivaltamuodoittain

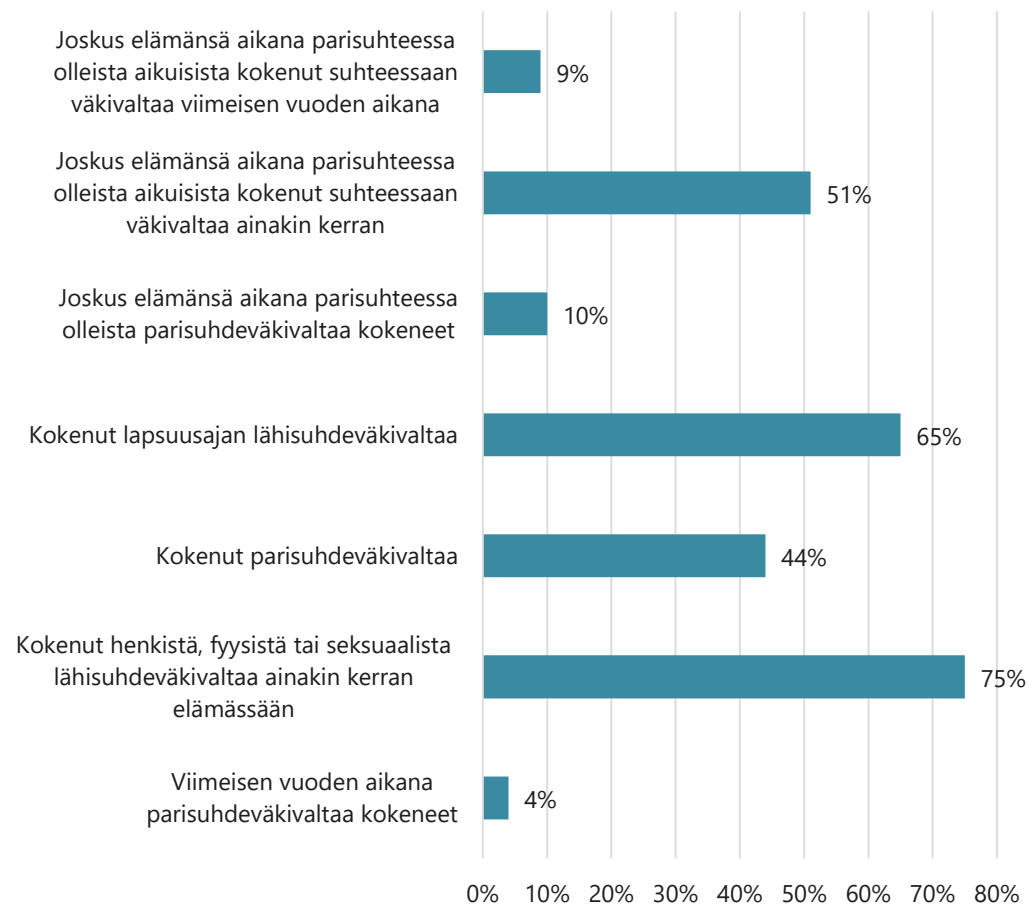

- Parisuhteessa elämänsä aikana vähintään kerran väkivaltaa kokeneet
 - **Henkinen väkivalta** 50 % naisista ja 41 % miehistä
 - **Fyysinen väkivalta** 25 % naisista ja 13 % miehistä
 - **Seksuaaliväkivalta** 10 % naisista ja 2 % miehistä
 - **Vaino** 8 % naisista ja 3 % miehistä

Lähde: Tilastokeskus 2023

Parisuhdeväkivallan kustannukset Kymenlaaksossa

16-74 vuotiaiden kokema lähisuhdeväkivalta

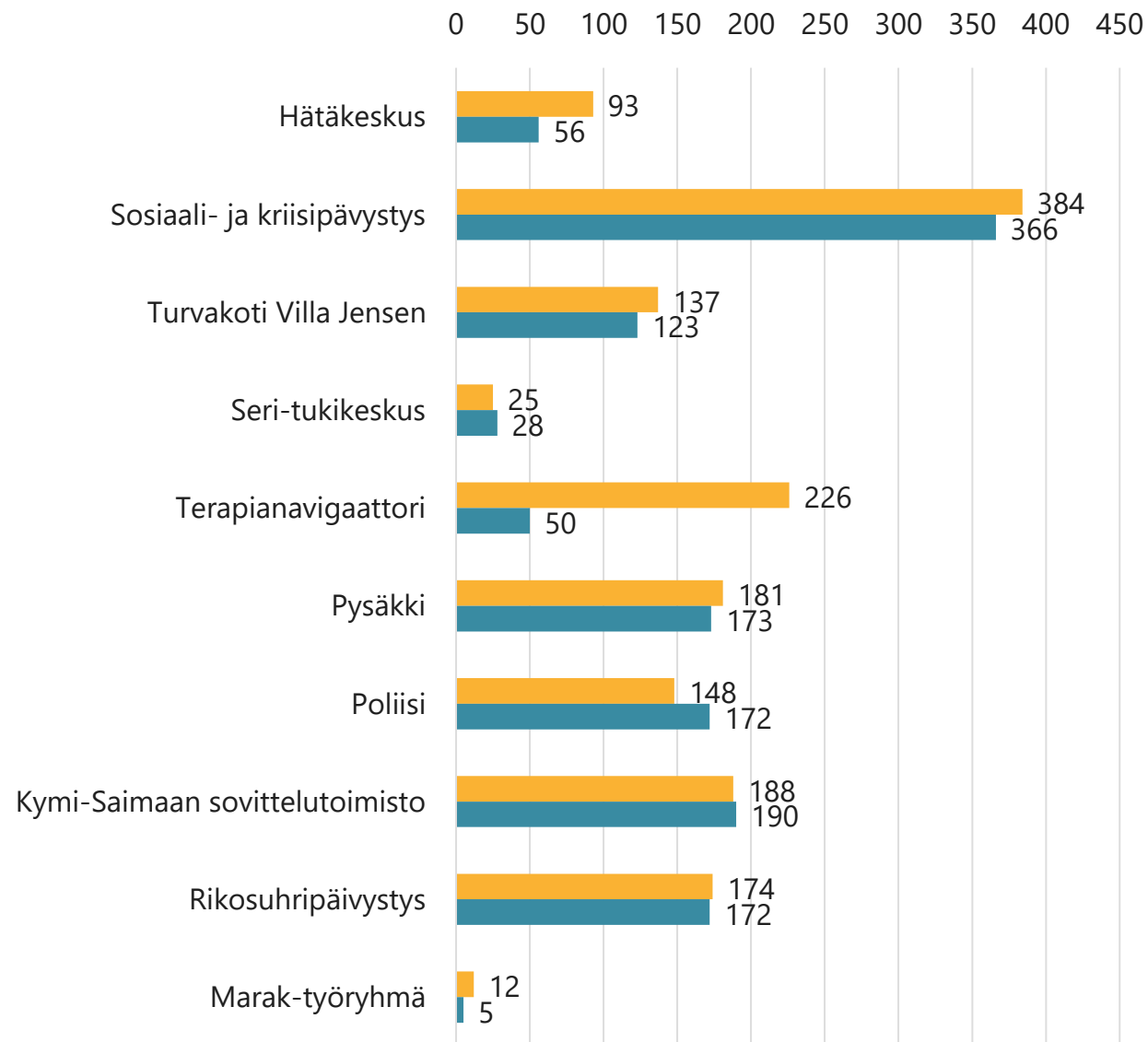
- [Siltala ym. 2022 tutkimuksen](#) mukaan keskimääräinen kustannus *terveydenhuollolle* per parisuhdeväkivaltaa kokenut henkilö on **935 euroa vuosittain**.
- Vuoden 2024 lopussa Kymenlaakson hyvinvointialueella 16-74 vuotta täyttäneitä asukkaita oli 113 495.
- Laskennallisesti noin 4 % alueen asukkaista on kokenut parisuhdeväkivaltaa viimeisen vuoden aikana, mikä tarkoittaa noin 4540 ihmistä.
- Laskennallinen parisuhdeväkivallan aiheuttama kustannus Kymenlaakson hyvinvointialueelle olisi noin **4,2 miljoonaa euroa vuodessa**.

Lähisuhdeväkivalta Kymenlaakson palveluissa

- Hätäkeskuksen tilastoissa valittu kaltoinkohtelu ja perheväkivalta
- Sosiaali- ja kriisipäivystyksen tilastoissa valittu perhe- ja lähisuhdeväkivalta
- Terapianavigaattorin käyttömäärät ovat edelleen 2025 kasvussa; näkyy myös lähisuhdeväkivallan ilmenemisen kasvuna
- Väkivaltatyön palvelukeskus Pysäkin asiakkaista on noin 10 % väkivallan tekijöitä; vuonna 2025 kokonaisasiakasmäärä on huomattavassa kasvussa
- MARAK-ohjaukset lisääntyneet erityisesti poliisista
- Alaikäisten väkivaltarikollisuus -> Ankkuripoliisin tilasto; alaikäisten rikosasiat tulevat lastensuojeluilmoituksella lastensuojelun tietoon
- Lähisuhdeväkivallan sovittelu on loppunut lakimuutoksella vuoden 1.1.2025 alkaen; nuorten väkivaltaa sovitellaan sovittelutoimistossa

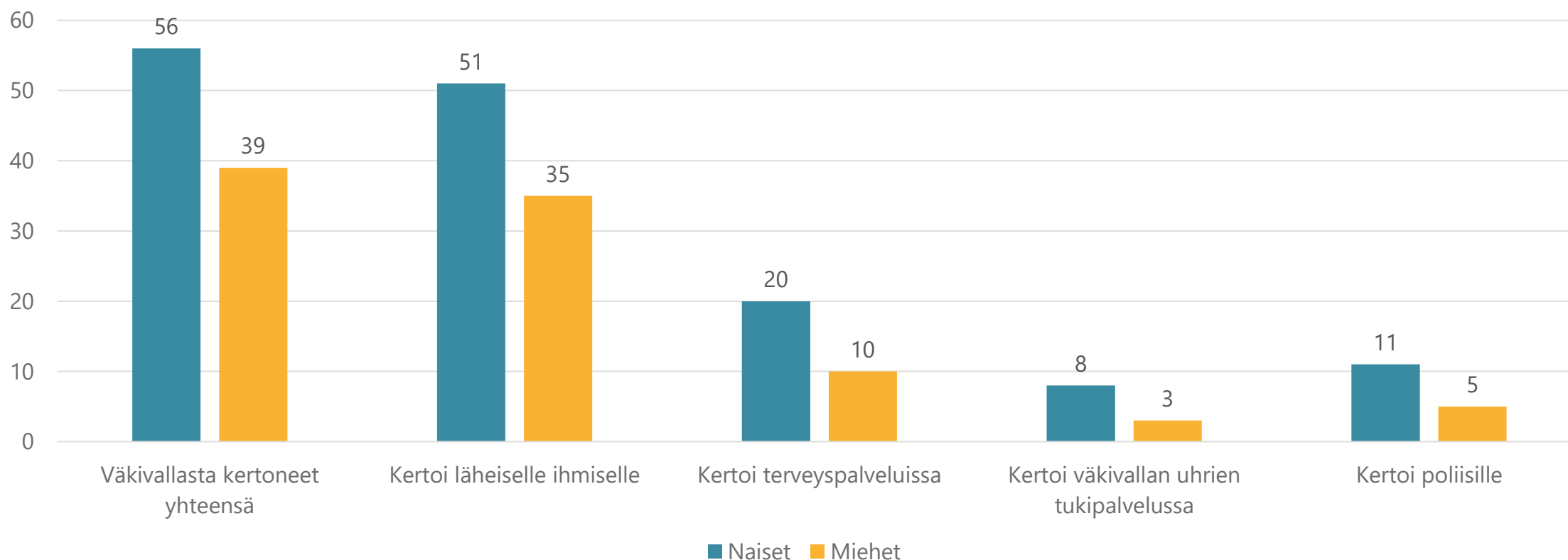
Lähde: Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä 2025

Kymenlaakson tilannekuva 2023 ja 2024

Väkivallasta kertominen (tilastokeskus 2021)

Väkivallasta kertominen, % 16–74-vuotiaista kumppanin taholta fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai väkivallalla uhkailua kokeneista.

Miksi väkivalta on vaikea tunnistaa?

- Väkivallasta ei jää aina ulkoisia merkkejä
- Väkivaltaa pyritään pitämään piilossa
- Väkivallasta on vaikea puhua, koska se voi aiheuttaa syyllisyyttä, häpeää ja pelkoa
- Väkivallan kokija ei välttämättä ymmärrä joutuneensa väkivallan uhriksi

Ammattilaisella on velvollisuus puuttua

- THL, WHO ja useat muut tahot suosittelevat kysymään väkivallasta.
- Kun väkivalta tulee ilmi, tulee tehdä myös riskinarviointi. Istanbulin sopimus (SopS 53/2015) velvoittaa viranomaisia väkivallan riskinarviointiin, kuoleman vaaran arviointiin ja riskin hallintaan yhteen sovituin toimin

Väkivallasta on
tärkeää kysyä
systemaattisesti
kaikissa
asiakaskohtaamisissa!

Puheeksi ottaminen

- Väkivaltaan puuttuminen ehkäisee myöhempää väkivaltaa ja voi jopa pelastaa ihmishenkiä.
- Väkivallan kokemuksista kysyminen on itsessään interventio, joka voi auttaa väkivaltaa kokeneen tai sitä käyttävän havahtumaan tilanteeseen ja ottamaan vastaan apua.

Ohjeita väkivallan puheeksi ottamiseen

- Kohtaa arvostavasti ja empaattisesti
- Lähtökohtaisesti usko väkivallan uhria, sillä väkivallasta kerrotaan vain harvoin
 - Tässä toki ammattikuntakohtaisuutta: esimerkiksi rikostutkinnassa tulee olla puolueeton
- Varmista, että tilanne on luottamuksellinen ja mahdollinen tulkki on ammattilainen
- Varmista, että tilanne on turvallinen
- Kysy väkivallasta suoraan
- Kerro, että väkivalta on rikos, eikä se ole kokijan syytä
- Ole tietoinen omasta väkivaltahistoriastasi ja ennakkoluuloistasi

Väkivallan riskinarviointi juridisena velvoitteena

Esim. SOTE:n osalta koskettaa lähes kaikkia julkisen sektorin työntekijöitä.

- Istanbulin sopimus (SopS 53/2015) **velvoittaa viranomaisia väkivallan riskinarviointiin, kuoleman vaaran arviointiin ja riskin hallintaan yhteen sovituin toimin**
- Uhridirektiivi (2012/29/EU) velvoittaa yksilölliseen uhrin aseman haavoittuvuusarvion tekemiseen ja uhrin tarpeisiin vastaamiseen (uhridirektiivi uudistuu)
- Eurooppalaisesta suojelumääräyksestä (2011/99/EU) annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskeva laki 226/2015
- Laki lähestymiskiellosta 898/1998 (uudistus voimaan 1.10.23)

Riskinarvioinnin kansallinen menetelmä

Systemaattinen
puheeksiotto sote-
palveluissa

- Kun väkivalta tulee ilmi (asiakas kertoo itse tai systemaattisen kartoittamisen kautta), viranomaisen tulee kartoittaa väkivallan riski
- MARAK (moniammatillinen riskinarviointimenetelmä) on työskentelymuoto, jolla pyritään auttamaan aikuisia vakavan/toistuvan parisuhdeväkivallan uhreja
- MARAK- työskentelyyn sisältyy:
 1. Asiakkaan kanssa täytettävää riskinarviointi (lomake)
 2. MARAK- työryhmän kokous; toimintasuunnitelma, henkilökohtainen turvasuunnitelma

Tutustu verkkosivuun [MARAK - moniammatillinen riskinarviointikokous - Kymenlaakson hyvinvointialue](#)

Ammattilaisen oma suhde väkivaltaan

- Historia,
- Asenne,
- Elämäkokemukset,
 - vaikuttavat siihen miten puutun ja toimin.
- Entäpä työryhmän asenteet ja käsitykset?

Väkivallan kohtaaminen herättää aina tunteita, kuten esimerkiksi

- Riittämättömyyden tai turhautuneisuuden tunteita
 - Asiakas, joka palaa turvakotiin kolmatta tai neljättä kertaa
 - Asiakas, jonka luokse tehdään yhä uudelleen & uudelleen kotikäynti
 - Asiakas, joka päätyy uusiin väkivaltaa sisältäviin suhteisiin, kun edellinen on päättynyt
 - Asiakas, jota on ohjattu ja neuvottu paljon, mutta tämä silti "valitsee" väkivallan
- Voimakasta myötäelämisen halua
- Ärtymystä, vihaa, epäoikeudenmukaisuuden tunteita

Mikä voi auttaa väkivallan aiheuttamien vaikeiden tunteiden kanssa?

- Riittävä ymmärrys väkivaltailmiöstä
- Mahdollisuus reflektoida asiakkaan tilannetta kollegan kanssa
 - Väkivaltatyö edellyttää omien tietojen, käsitysten ja asenteiden tarkistamista aika ajoin.
 - Omien kokemusten kohtaaminen ja käsittely. Tämä voi tarkoittaa omia suoria kokemuksia lähisuhdeväkivallasta tai kokemuksia omien läheisten, tuttavien tai kollegojen kokemuksia lähisuhdeväkivallasta.
- Tieto trauman vaikutuksista asiakkaaseen ja asiakkaan käyttäytymiseen auttaa
- Selkeät rakenteet toiminnalle ja palveluketjut; jos näitä ei ole vaadi asian korjaamista

Lähteet

Bildjuschkin, K. ym. 2020. [Väkivaltakäsitteiden sanasto](#).

Isotalo (toim.) 2023. [Väkivalta nuorten seurustelusuhteissa](#).

Siltala ym. 2022. [Lähisuhdeväkivallasta aiheutuva palveluiden käyttö ja kustannukset :
Terveys-, sosiaali- ja oikeuspalveluissa](#)

THL 2023. [Lähisuhdeväkivalta 2021 : Suurin osa lähisuhdeväkivallan uhreista on
edelleen naisia tai tyttöjä, seksuaaliväkivallan uhreilla usein myös aiempia
väkivaltakokemuksia](#).

Tilastokeskus 2023. [Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021](#).

Kiitos

Lisätiedot: **kouluttajan yhteystiedot**